

Theologie, midden in het leven

Position paper Theologie en Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing

Theologen staan en werken midden in het leven. Ze zijn present in het bestaan van mensen: op school, op straat, in huiskamers, aan het ziekenhuisbed, in de feestzaal, in de kerk, in het café. In tal van functies en rollen kun je als theologisch professional present zijn in het bestaan van mensen. Steeds heb je te maken met unieke situaties en soms spannende en onverwachte gebeurtenissen.

De taken waarin je actief bent hangen af van je concrete taakstelling. Als docent Godsdienst/Levensbeschouwing (GL) is de kern van je vak natuurlijk het geven van onderwijs, waar voorbereiding en toetsing onlosmakelijk aan verbonden zijn. Daarnaast ben je actief in het begeleiden van leerlingen en draag je vanuit je discipline bij aan het geheel van de onderwijsinstelling. Voor de theoloog onderscheiden we als kerntaken het toerusten van vrijwilligers, jeugdwerk/catechese, het leidinggeven aan vieringen, het houden van overdenkingen, het begeleiden van zingevingsvragen en maatschappelijk/missionair present zijn.

Hoe verschillend de werkplekken ook zijn, gemeenschappelijk is dat je als theologisch professional betrokken bent op geloofs- en levensvragen van mensen. Soms betekent dit dat je aan kunt sluiten bij vragen die er al zijn, soms betekent dit juist dat je bewustwording van die levensvragen bevordert. Als theoloog heb je het voorrecht om mensen te inspireren, uit te dagen, hoop te bieden, hen te begeleiden in een hun zoektocht naar betekenis in het leven, puttend uit het christelijk geloof. Soms midden in de bloei en ontwikkeling van het leven, nieuwsgierig en uitdagend, soms op kwetsbare momenten in het bestaan, vol vragen en onzekerheid.

Met lef leer je verbinding te maken tussen de levensvragen van mensen nu en de Bijbelse bronnen. Als theoloog mag je mensen taal aanreiken en oude verhalen opnieuw actueel maken. Gevormd door theologische kennis, geworteld in de christelijke traditie en met behulp van hermeneutische vaardigheden ga je aan het werk. Je leert zorgvuldig te luisteren naar zowel de mensen met wie je optrekt, als naar wat God tot ons te zeggen heeft.

Het werk van een theologisch professional is betekenisvol en inspirerend. Daarbij kom je voor veel uitdagingen te staan. Je werk vindt plaats onder condities waarop je soms maar weinig greep hebt. Je moet leren omgaan met weerbarstigheid, weerstand en in sommige situaties het ontbreken van blauwdrukken. Je werkt soms samen, met professionals of vrijwilligers, maar ook vaak alleen. Of je nu als zzp-er voor een opdrachtgever aan een klus werkt, als missionair werker op straat aanwezig bent, als geestelijk verzorger aan een instelling verbonden bent, als kerkelijk werker binnen soms ingewikkelde kerkelijke structuren werkt of als docent GL in de brede schoolcontext staat; je moet leren omgaan met grote diversiteit aan opvattingen en overtuigingen, die soms op gespannen voet staan met die van jezelf. Arbeidsverhoudingen (met kerkenraden, collega's, in pastorale omstandigheden) zijn niet altijd duidelijk en banen zijn vaak parttime.

Werken als theologisch professional vraagt, kortom, flexibiliteit en improvisatievermogen. Bij improvisatie gaat het om samenspel zonder beheersing, om vertrouwen in onzekerheid, om creatief inzetten van repertoires die je hebt geleerd, om inspelen op verrassingen en om aansluiting te zoeken bij waar de ander is. Dat is zinvol en uitdagend, maar ook spannend en soms overweldigend. De opleidingen Theologie en docent Godsdienst/Levensbeschouwingen aan de CHE reiken een 'instrumentarium' aanreiken om als professioneel theoloog bekwaam te zijn. We leren je het vak en helpen je om een stabiele persoonlijkheid te ontwikkelen. Daarbij brengen we ook ons eigen levensverhaal en praktijkervaring in.

1. Thuis in de Bijbel en christelijke traditie

- We werken vanuit het geloof in God onze Vader, Jezus Christus onze Heer en Verlosser en de Geest die mens en wereld vernieuwt. De Bijbel, waarin deze God Zich openbaart, is daarbij inspirerend, richtinggevend en normerend. Typend voor onze opleidingen is dan ook dat je thuis bent in de Bijbel en christelijke traditie. Met 'thuis zijn' bedoelen we aan te geven dat het draait om kennis én attitude, geleerd en geleefd geloof.
- De Bijbel is vertrekpunt van denken en handelen, waarbij je je er van bewust wordt dat bij het lezen hermeneutische processen een rol spelen. De verdieping in Bijbelwetenschap en hermeneutiek brengt een bepaalde mate van vervreemding met zich mee, waarin je een proces van losmaken en weer in verbinding komen doormaakt, waardoor je met een 'tweede naïviteit' de Bijbel kan toe-eigenen en daarin je weg vinden.
- Als het gaat om de 'christelijke traditie' ligt de focus op de protestantse traditie binnen de bedding van de algehele christelijke traditie. Kerkgeschiedenis verheldert de achtergronden van actuele posities en dogmatiek biedt een systematische doordenking van de vraag 'wat houdt het geloof in?' Ook ethiek is hierbinnen van belang als reflectie op de geloofspraxis en de beantwoording van de vraag naar het goede leven.

2. Sensitief voor de ander en de cultuur

- Je leert gericht te zijn op de ander en sensitief voor je omgeving. Je hebt een luisterende houding om de ander werkelijk te ontmoeten, te begrijpen en te begeleiden. Je sluit aan bij verschillende doelgroepen in diverse contexten. Je leert diversiteit in kerk en samenleving te waarderen als verrijkend, en ontdekt dat opvattingen met elkaar kunnen botsen. Hierbij leer je ook jezelf te positioneren;
- De ander maakt, net als jijzelf, onderdeel uit van deze samenleving. Daarom bestudeer je ook de cultuur en maatschappij als fenomenen, met bijzondere aandacht voor religies, culturen en tradities en uitingvormen daarvan zoals kunst en rituelen. Instrumenten voor een analyse daarvan zijn o.a. sociologie, filosofie en religiewetenschappen. Inzicht in de cultuur is van belang voor een goede dialoog.
- Je leert vanuit jouw waarden en in gesprek met de theologie, positie in te nemen in maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld over armoedeproblematiek of klimaatverandering, en inzichten te vertalen naar praktisch handelen.

3. Met oog voor jezelf

- Je ontwikkelt jezelf tot een theologische professional die levenslang leert. Goede vakuitoefening vraagt permanente educatie, geestelijke rijping en oefening in de navolging van Jezus Christus.
- Je ontdekt hoe je met lastige situaties kunt omgaan, met weerbarstige werkelijkheid en tegenslagen en hoe je jezelf en anderen kunt motiveren en activeren.
- Je oefent in goede zelfzorg. Denkruimte en denkrust zijn belangrijk. De opleiding reikt je manieren aan om (zelf)reflectie en spiritualiteit goed vorm te geven.
- Je leert om met overtuiging en zelfvertrouwen je eigen weg te vinden en om te gaan met de eenzaamheid die je positie met zich mee kan brengen. Je leert ook hoe belangrijk het is om gemeenschappen en relaties te blijven zoeken.

4. In samenwerking met anderen binnen de context van een organisatie

- Je leert methodisch, innovatief en reflectief te werken. Je gaat het gesprek of proces niet 'zomaar' aan, maar hebt inzicht en in communicatieve processen, handelt methodisch en kunt op je handelen reflecteren.

- Je werkt aan de innovatie van de beroepspraktijk, waaraan onderzoek dienstbaar is. Ook ontwikkel je vaardigheden op het gebied van samenwerken en organiseren, ondernemen, leidinggeven en projectmatig werken.